

Indult BETSBÖL Szombaton 9. Jún. 1787.

A' F. Ts. és K. Btrodalombéli elegyes hírek.

MÁSODIK JÓSEF, a' mi édes hazánk édes atya, a' maga hofzfas, és szerentsés utazásai után, kivánt egészségben, minden követőivel edgyütt a' múlt hónapnak 29-dikén Lembergbe visszsa-érkezvén, ezen folyó hónapnak 16-dikára a' Bánya Váro-fokra Selmetzre és Körnötzre váratic; 24-dikre Bétsbe, hogy még a' Pettani nyári tábornál meg-jelenbesék. — Abban munkálódnak némellyek, hogy a' Bétsi, Körnötzi és Günsbürgi Bánya-Táblákon kívül, minden eddig volt Bánya-Táblák el-törölteszenek. — Hogy a' maga igaz ügyében-is gyakran habozva szóló edgyügyü jnépnek a' F. Udvarnál bizonyos szó-fzólloja légyen, ki annak ügyét minden jutalom és fizetés nélkül híven folytassa; a' F. Monárkha addig-is

Udvari Agens T. SALAT JÓSEF Urat, edgy olly érdemes és meztelen szívű tudós hazafiát, kinckréfz-re hallás nélkül való köz-jóra született szorgalmatos indulatairól maga-is ő Felsége meg-győzetetett; az Erdélyi Nagy-Hertzezségben lévő szegény jobbágyoknak Udvari Agensévé válaftotta 1000 tallér esztendei fizetéssel, és Író-deákjának-is 400 n. forintokat rendelt. Ez az a' hír, mellyel már régtől-fogva adósok valánk a' mi Olvasóinknak. A' Magyar Ország részére tétetett F. Udv. Agens Urat ez előtt költ Levelünkben láttuk vala. — Bóldog Isten! mikor szününk-meg már a' nem emberhez illő fene tselkedeteknek hallásától 's hirdetésétől? A' múlt hónapnak 20-dikán érkezik-meg Nagy-Betskerek környékére edgy Erdélyi Kereskedő, hogy azon a' környéken a' maga éhező hazafiainak számokra gabonát fzedvén-bé, azoknak és magának keresztyéni módra hasznáihasson. Ejszakának idején rá ütnek a' tolvajok; kik leg-előbb-is szolgáját agyon lövén, midőn maga-is a' puska-szóra fel-ferkent volna, edgy a' tolvajok közzül edgy buzogánnyal úgy agyon üté, hogy szörnyű-halált hala: 3700 forintjait, és mindenét, valamije tsak vala el-prédálák. A' maga szükölködő hazafiái vették vala rá ezen útra, hogy őket ezen jelen-lévő éhségnek idején fel-segélje, 's imé a' tolvajok által, hogy kén-telenníteték életét veszteni. — Aradtól-is nem mesz-sze edgy falusi Birótól és edgy Rátz Paptól nem régi-beu pénzt kívánván a' rájuk ütött tolvajok, minthogy az elsőnek nem vala, a' második pedig tsak 60 forintokat adhata, nyakoknál fogva mind a' kettőt öfve-köték, és edgy élő-fára akaszták. — Az Erdélyi Fő-Kormányozó Gróf BÁNFI GYORGY Ur ő Excellen-tziája Májusnak 21-dikén, az itten igazgató Hadi-Fő-Vezér Gróf Fábris Ur által nagy örömmel és tiszte-
lettel

lellet infelláltaték. — Most értyük, hogy nem csak a' Bétsben, hanem még más tartományokban fekvő fok Regimentek-is vették azon felséges parantsolatot, hogy a' magok szabadságosaitkat vizsza híviák, a' tisztek magoknak lovakat szerezzenek és magokat a' minden órán eshető útazás jel-adására készzen tartásák. A' kik tudják, melly, es hól fekvő Regimenteknek ment legyen ezen parantsolat, azt hozzák-ki belőlle, hogy csak alig, ha mind az Auszriai, mind a' frigyetlen Frigyes zenebonáskodó Belgák orvoslására nem készűlnek; kik már rég érvágás nélkül szűkölködnek — noha már ezek-is, vévén észre a' sáfrány illatyát, nem olly meleg vérűek, mint eleinte; mert a' Brabantziai Státus a' Fő Kormányozó Hertzegnek be-adott levelében meg-esméri, hogy az ők fok régi hibákkal tellyes törvényeik és rendeletlen szokásból be-tsűfzött rend-tartásaik fok újittáfok nélkül szűkölködnek; de azok, az ország belső állapotjához képest, magától az ország-igazgatótól mind-meg jobbítottathatnak. — Azt erősítik némelleyek, hogy vizsza jövele után a' F. Monárkha maga meg-fogja látogatni A. Belgiumot, hogy a' maga hatalma, és a' státus julia között edgy Liniát vonnyon. — A' mi a' Török háborút illéti, azt senki meg-nem határozhattya, mi sül-ki belőlle; mert noha, mind a' Muszka, mind a' Török hadi-nép egész hadi-erővel fel-készűlt fergekben fekszik-is, a' három tsáfzári Udvarok között békeiséget jelentő környűl-álláfokat látunk; mellyek közzűl főbb az: hogy a' múlt hónapnak végén G. Festetitsnek kereskedő hajója és Kompániája a' Bukarestbe való menetelre; más kereskedő Kompániák pedig a' Konstantzinápolyi, Krimiai és Kerfonésusi útra ki-hírdettetének Bétsben. A' Gallitziai nyári táborozás-is vizsza parantsoltatott; a' Pesti Táborban pedig jelen

akar ő Felsége Ferentz Fő-Hertzeggel edgyütt lenni — A' Bétsi Udvari Papi-széken edgy igen különös dolog forog mostanában-fen. Edgy Ex-Jésuita, a' maga pensiójának meg-tartása mellett azt instálja, hogy Protestáns lehesse, azon kívül, hogy a' ki-rendelt 6 heti tanításra szoríttassék, azt vetvén okúl, hogy ezen 6 heti tanítás csak az edgyügyű tudatlanokra tartoznék. — A' Bétsben lévő *Dorottya* Templomának ki-költöztetése' alkalmatofságával némelly kellete felett szemes vigyázók azt vették vala észre, hogy az ottan vólt úgy nevezett 2 szent tetemek, mellyek álvég alatt lévő ládákban tartatnak vala ottau, és vinni kell vala másuvá, tsupa fák valának: edgy másnak pedig díófa feje vala, noha, a' mint az alattok lévő írás bizonyította, mind a' három Rómából vala *authenticálva*. — Nem külömben azt hazudják némellyek, hogy ők tökéletesen végire jártak, hogy edgy Béts-szomszédságában lakó Pap, ezelőtt 5 esztendőkel edgy Bétsi kép-faragó által 2 *Mária-főt* csináltatott vala: edgyet vidám, a' másikat pedig baragos tehíntettel, mellyeket a' mint az idő és alkalmatofság kívánta, tserélve teszen vala-fel a' *MÁRIA* képére. — Ennekutánna minden határ szélen fekvő Regementeknek 2 Obesterek léfszen; kik közzül edgyik a' gazdaságra és hadi-törvény folytatására, a' másik a' katonákra visel gondot. — A' múlt hónapban Sirmiának Mitrovitz nevű helységében edgy Hadi-Tisztnek 4, Erdélyben Szász-Régenben edgy paraszt afszonyának pedig 3 gyermekek született; mind öszve a' kettőnek hét: szaporodik a' kenyér evő; noha Erdélyben és ennek szélein fekvő némelly Magyar-Országí Vármegyékben-is már annyira kezdett a' kenyeres kofarakban kotorászni a' szükség, hogy Erdélyben nappal a' koldustól, éjjel a' tolvajtól senkinek sintsen kívánt nyu-

nyugodalma. Lopnak, ölnek, égetnek; a' minthogy a' Fő-Kormányozó Úrnak-is Kalotaszegen edgy házat a' napokban fel-égeték. Még tsak a' házat hátán és kenyereit kebelében hordozó koldús sem bátorságos már ott, hól eddig a' dús-gazdag bátran fútyerészett; mert a' Szathmári tudósítások szerént, a' napokban meg-sejtvén edgy koldúst a' tolvajok a' Géresi határban, hogy edgynehány Isten nevében nyert fillérjei valóának, nem tsak meg-fojták, hanem meg-ölvén, artzal a' vízbe borították. Itt mondhatná most *Ovidius*: *Non hospes. a hospite tutus*; de hadjuk-el most ezeket, így szól edgy Szathmári jó-akarónk: „Edgy pár hamis úton módon házafulandó személyeket hirdetek; *Deák György* Szathmári lakos és lakatos vette magának feleségül *Badar Sárát*, 1-ször, 2-szor és 3-szor is; alig mondám-ki 3-szor, már főtönként jö az edgybe kelést el-rontó tanúbizonyság, hogy — *Deák György* említett jegyessével edgyütt edgy szelíd, jámbor feleségét méreggel meg-étette, és hogy annál hamarább meg-válhasson tőlle, végre irtalmatlan tapotással lelkét belőlle erőszakoson ki-kergette; melly íszonyú gonofzságokért a' napokban a' Törvény-szék-ből így hirdettettek-ki külön külön. Mivel *Deák György* edgy feleséggel bé-nem érte; adunk néki kétöt ú. m. már régólta özvegységében ki-pihent *Akasztonét* és *Kerekinét*; kiket *Násznagy János* Mester úgy a' két poszájára jegyzett, mellytől hóltag soha senki el-nem választhattya. *Badar Sárát* pedig jegyzette-el a' Nyiri Bíró fia, ugyan tsak *János* mester Násznagysága alatt, kivel oskolába küldetik, hogy 10 ezttendők alatt szokjanak a' nyomorúsághoz és zabolásabb élethez.“ — A' múlt hétfőn el-vivék a' F. Tsászar lovait *Pettauba*, melly bizonyos jele annak, hogy ő Felsége-is nem foká a' *Márs* ottan lejendő-tü-

zi-próbájára meg-fog jelenni. — Valamennyi F. Ts. és Királyi parantsolatok a' *II-dik József* Uraikodása alatt világra jöttek, azok most mind öszve fzedetvén és ki-nyomtatván, minden órán a' németül olvasható közönség' kezébe fog jöni. — Edgy közönségsé téterett szánvetés szerént a' F. Ts. és Királyi Birodalomban el-töröltetett Klasiromok és szerzetesek' gyűjteményekből és jószágokból már 200 milliom forint kész pénz jött-bé; noha még fok hátra; a' mint-hogy mái napig-is imitt amott töröltetnek. — A' Szathmári hírek szerént, itt a' Május új-sága olly dérral kö-fzöntöttbé, hogy akár melly juh-bőrös bunda mellé-is oda illett; sőt Áldozó tsötörtöktől fogva már 4 reggelek valának olly hidegek, mellyekben minden újjó-vések el-hervadtanak. — A' Bétsi szokásban lévő Butsújárás minden ahhoz tartozó Tzerémoniaival tegnap előtt igen szép időben és rendel miene véghez. A' N. M. Testörzök seregéből 30-an; a' Lengyel Testörzök közzül pedig 25-ön egész gálában a' Sz. Jfván Temploma kerítésében meg-álván; minekutánna Ferentz Fő-Hertzeg oda érkezésével minden készületek meg-lettenek volna, a' számtalan zászlokkal szép rendben meg indulának. A' Magas-piátzon a' szokás-szerént a' lakosok Hadi-tiszti köntösben fegyverrel állott sorban várak a' fokaságot; a' Grábenen pedig 2 Kompánia Gránátéros a' Tzerémoniaák végén 3 tüzzel áldozta. A' mi leg-tsiklándoztatóbb az egész innepi pompában ez: hogy edgy Lengyel Testörzö éppen a' leg-nagyobb parádé-piátzon tseppenc-le a' paripáról; de nem fokat szemetezvé a' földön, újra nyeregbe helyhezteté magát. Ha valaki a' Bétsi fokaságot és pompát kívánna egészszén látni; annak ezen a' napon kellett' itt meg-jelenni. — A' múlt hónapnak 13-dikán a' Kassai Tanátsnak szék jobbítottá tartaték.

Berzevítzi Úr Bírónak választaték; de bizonyos okokra nézve tétettetett helyébe *Dohai Úr*. A' volt Sénátorok közül meg-maradtak: *Stehovits, Sztafner, Krausz, Bányai*, és *Vitzai Urak*; újjonon választaták: *Stringer, Svájtzer, Sztuppani, Déssi, Májor*, és *Beresits Urak*. A' régi Sénátorok közül némelyek ki-büllentettek, és a' kárnak meg-fizetésére kényszerítettek, Reméllyük (ir a' tudósító) hogy az igazság útjában és ki-fizolgáltatásában itt-is jobb módor találunk rövid nap. — *Ezt találom a' Bétsi német újságban*: Valakik az ő Nemzetjeknek nyelvében és pallérozásában fáradoznak; mind azok a' Hazától közönséges szeretetet, tiszteletet, és nagy közönetet érdemlenek; de fájdalom! ezt sokakkal csak a' nyereség' tsunya kivánsága tselekedteté! Mennyivel inkább övendhetünk hát edgy olyan, nem csak születésétől, hanem tudományától, tiszta szívetől, és Hazája' szeretetétől nemesített férfiúnak, mint *T. T. Pétzeli József*, ki a' *Voltér Henriáfsát* Magyar nyelvre olly mesterségesen által fordította; hogy azok, kik mind a' két nyelvet edgyaránt jól tudják, el-metik mondani, hogy ha a' frantzia nyelvet ezen fordittásában meg-nem előzte, azt bizonyoson utól-érte. Minekutánna ezen könyvet a' fő Magyar Kantzellárus *Grót Pálfi Károly Úr* ő Excellentiája el-olvasta volna, maga tulajdon kezével ezt írja frantzia nyelven *T. T. Pétzeli József Úrnak*: — „A' kigyelmed Magyar *Henriáfsát*, mellyben azon Nagy Férsúnak, „ki ezzel Európát meg-ajándékozta vala, ezét olly „tökéletesen utólérte, nagy örömmel olvastam. Kigyelmed ezen Munkája által a' mi Magyar nyelvünknek bővségét, szépségét és méltóságát annyira meg-„bizonyította, hogy ki ki bátran el-mérje mondani, „hogy akár melly felséges gondolatoknak természetli

„erejek fzerént való ki-mondásokra edgy Európa
 „nyelv-is ennek eleibe nem lép. A' Magyar Litte-
 „ráturát-is ezáltal, edgy olly munkátskával gazdagi-
 „totta-meg, melly a' M. Hazának, a' Nemzet nyelv-
 „vének és Kigyelmednek nagy betsületére szalgál. Ké-
 „rem Kigyelmedet, ne engedje, hogy ezen Munkája
 „utolsó légyen, hanem több ehhez hofanlokkal ajándé-
 „kozza-meg Hazáját. Mihelyt a' F. Monárkha a' ma-
 „ga útjából visszfa érkezik; leg-ottan az első alkalma-
 „tossággal ő Felségének ezen kegyelmed Munkáját ma-
 „gam bé-mutatni el-nem mulatom; semmit sem kétel-
 „kedvén benne, hogy a' tudományok' gyarapodásá-
 „ban olly nagyon szorgalmatoskodó Monárkha ennek
 „Magyar-Országban lévő virágzásán meg-ne örvende-
 „ne. — En a' magam részemről leg-kissebb alkalma-
 „tosságot-is el-nem mulatok meg-bizonyítani, melly
 „indulatokkal vífeltessék — Az Úrhoz Tisztelő szol-
 „gája, Gróf PÁLFI KÁROLY.“ — Kedves Hazám!
 E. Olvasóim! Nem a' Könyvfzerzőnek dítséretéért,
 hanem ezen Hazánk második édes Attyának Hazánk' és
 Nemzetünk' fzeretetéért, velem edgyütt, ki ki edgy
 pár áldozó gyöngy-tseppet ejtsen-ki ma örömében
 fzeméből. —

*Hollandiában a' Hazafiak és a' Helytartó Hertzeg-
 részéről való minapi Tsatában edgy 12 esztendősgyer-
 mek-is halálos sebbe esék; ki halála órájan-is a' maga
 ellensége előtt azt kiáltja vala: Pátriota, hazafi va-
 gyok, még meg-gyógyúlok, és az utolsó tsepp-vére-
 met-is Hazám mellett fogom ki-ontani. Midőn ezt a'
 Hertzeg részéről valók közzül edgy valaki hallaná, ezt
 az ítéletet tevé: ha minden hazafiban illy nagy a' haza
 fzeretete, így nem hamar lesz köztünk tsendesség.*